

Raadsvoorstel

Waalre, 2 maart 2021

Vergaderdatum	: 20 april 2021
Voorstelnummer	: 2021-25
Zaaknummer	: 126149
Portefeuillehouder :	: Wethouder M. Pieters
Naam opsteller	: Ruud Hart / Sonja van Avendonk
Naam voorstel	: Voorstel tot invoeren van de rechtmatigheidsverantwoording door het college van burgemeester en wethouders.
Grondslag raadsbesluit	: Wettelijke verplichting

Voorgesteld besluit:

---

1. Kennis te nemen van het plan voor het inrichten van de organisatie (rollen, taken en verantwoordelijkheden)
2. In te stemmen met het voorstel dat gemeente Waalre gaat voor het basis ambitieniveau: een financiële rechtmatigheidsverantwoording afgegeven door het College van B&W;
3. In te stemmen met de verantwoordingsgrens van 1% waarboven afwijkingen (fouten en onzekerheden) worden gerapporteerd;
4. In te stemmen met de wijze van toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering;
5. Kennis te nemen van het vervolgproces zoals toegelicht in bijlage 3.

Onderwerp

Invoering rechtmatigheidsverantwoording door het College van B&W

Voorstel

1. Kennis te nemen van het plan voor het inrichten van de organisatie (rollen, taken en verantwoordelijkheden)
2. In te stemmen met het voorstel dat gemeente Waalre gaat voor het basis ambitieniveau: een financiële rechtmatigheidsverantwoording afgegeven door het College van B&W;
3. In te stemmen met de verantwoordingsgrens van 1% waarboven afwijkingen (fouten en onzekerheden) worden gerapporteerd;
4. In te stemmen met de wijze van toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering;
5. Kennis te nemen van het vervolgproces zoals toegelicht in bijlage 3.

Inleiding

Vanaf boekjaar 2021 zijn gemeente verplicht namens het College van B&W een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarrekening om daarmee verantwoording af te leggen aan de gemeenteraad over de naleving van de financiële wet- en regelgeving. Het gaat daarbij met name om rechtmatigheid (volgens wet- en regelgeving) in (financiële) processen, de naleving van de voorwaarden voor subsidies en Europese bestedingen, over misbruik en oneigenlijk gebruik en daarnaast over baten en lasten, waarvoor geen voorafgaande grondslag was opgenomen in de begroting. Tot boekjaar 2021 is dit een activiteit die door de accountant wordt vervuld. Het is een taak van de gemeenteraad om besluiten te nemen over de randvoorwaarden en criteria waaraan de rechtmatigheidsverantwoording moet voldoen.

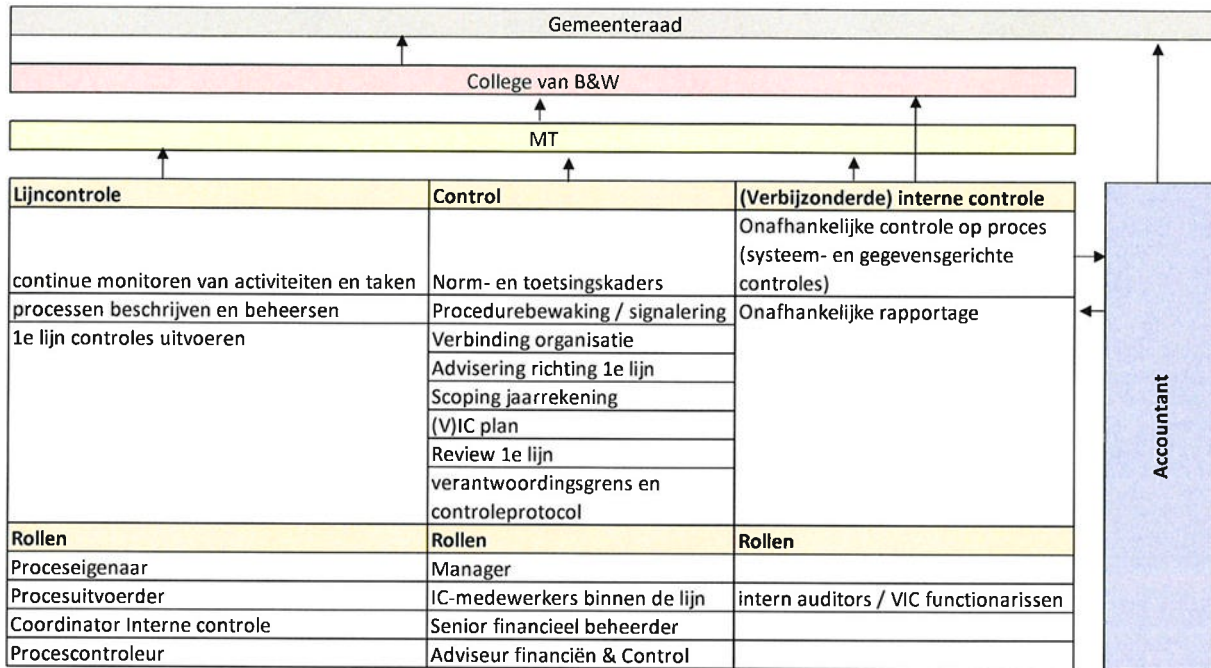
In dit voorstel wordt allereerst een plan voor de inrichting van de organisatie toegelicht (rollen, taken en verantwoordelijkheden). Aansluitend worden drie onderwerpen behandeld waarvoor een besluit van uw raad noodzakelijk is:

- Ambitieniveau (basis / hoog / zeer hoog);
- Verantwoordingsgrens waarboven afwijkingen worden gerapporteerd;
- Wijze van toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering.

Inrichting van de organisatie (rollen, taken en verantwoordelijkheden)

De rechtmatigheidsverantwoording is een onderdeel van de jaarrekening. Voor het verkrijgen van de rechtmatigheidsverklaring zijn er verschillende rollen van betekenis in dit proces. De rollen van de organisatie, college, auditcommissie, raad en accountant zijn specifiek beschreven en er is sprake van een functiescheiding.

De verantwoordelijkheid voor de rechtmatigheid van het gevoerde beleid ligt, in de huidige en nieuwe situatie, bij het College van B&W. Om het college daarin te ondersteunen is de inrichting van de risicomangementstructuur van belang. Om de risico's in de organisatie te beheersen wordt gewerkt met een model met drie controlelagen (zgn. 3 lines of defence). Zie afbeelding hieronder.

Hieronder worden de rollen en verantwoordelijkheden nader toegelicht.

Gemeenteraad

Om de rechtmatigheid aan te tonen richt het College van B&W de administratie en interne beheersing zodanig in, dat het verantwoording kan afleggen aan de gemeenteraad over (onvolledigheden in) de jaarrekening. De gemeenteraad bepaalt waar de verantwoordingsgrens ligt. Deze grens zal tussen de 0 en 3 procent van de totale lasten moeten liggen. Daarnaast zal de gemeenteraad een kader moeten stellen voor opnemen van gegevens m.b.t. rechtmatigheid in de paragraaf bedrijfsvoering. Verderop in dit voorstel wordt op beide aspecten verder ingegaan.

Auditcommissie

De auditcommissie geeft advies aan de gemeenteraad over de verantwoording van de rechtmatigheid, met een apolitek karakter.

College van B&W

De verantwoordelijkheid voor de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur, ligt vanaf 2021 bij het College van B&W. Het college richt daarvoor, met medewerking van het MT, een administratieve organisatie / interne controle in, om een goede grondslag te hebben voor de rechtmatigheidsverantwoording. Het gehele college is verantwoordelijk voor het vermijden van rechtmatigheidsfouten en het optimaliseren van de bedrijfsprocessen om dit te voorkomen. Het college neemt de rechtmatigheidsverantwoording op in de jaarrekening en zij neemt een toelichting op in de paragraaf bedrijfsvoering van het jaarverslag.

Ambtelijke organisatie

De ambtelijke organisatie zal zorgdragen voor de juiste uitvoering van de financiële verordeningen. De werkzaamheden voor de interne controle zal geborgd moeten worden. De medewerkers interne controle zullen in het controleplan de criteria, selecties en rapportagesystemen moeten implementeren en uitvoeren. Daarnaast zal de ambtelijke organisatie de rechtmatigheidsverantwoording inhoudelijk voorbereiden en aanbieden voor besluitvorming aan het College.

Accountant

De accountant zal blijven toetsen of de jaarrekening getrouw (gelijk aan de waarheid) is. Oftewel, conform de realiteit en naar waarheid. De rechtmatigheidsverantwoording wordt onderdeel van de jaarrekening. De accountant controleert dus ook of deze verklaring van het college naar waarheid opgesteld is.

(Verbijzonderde) interne controle

Belangrijkste taak voor de (verbijzonderde) interne controle is en blijft het uitvoeren van onafhankelijke (systeem- en gegevensgerichte) controles op processen, inclusief rapportage aan MT en bestuur.

Interne auditgroep

De interne auditgroep zorgt voor communicatie en beoordeling van de resultaten van de interne controle. Tevens zorgt zij voor de instandhouding van de interne controle organisatie. Alle documenten worden beoordeeld voordat de resultaten worden gecommuniceerd met het MT en College. De auditgroep bestaat uit: Gemeentesecretaris, Manager Bedrijfsvoering, Financieel Adviseur, Senior Financieel Beheerder en adviseur Projecten en Kwaliteit.

De commissie BADO geeft in haar notitie van maart 2020 een groeipad aan waarlangs organisaties kunnen ontwikkelen op de rechtmatigheidsverantwoording. Een uitgebreide toelichting staat weergegeven in bijlage 1 groeipad ambitieniveau.

De focus van gemeente Waalre ligt op verantwoording op wettelijk basisniveau: inrichting en borging van de financiële rechtmatigheid. Het College van B&W zal in de jaarrekening verklaren dat financiële beheershandelingen bij de gemeente Waalre hebben voldaan aan de geldende wet- en regelgeving, uiteraard met deugdelijke grondslag.

Gezien de omvang van de gemeente en haar ambtelijke capaciteit is een hoger ambitieniveau de eerste jaren niet haalbaar. Omwille van kosten, efficiency en procesoptimalisatie zal gemeente Waalre de benodigde rechtmatigheidscontroles niet uitbesteden, maar zoveel als mogelijk in eigen beheer uitvoeren.

Verantwoordingsgrens

In de jaarrekening zal een verklaring van het College van B&W opgenomen worden waarin aangegeven wordt of binnen een bepaalde grens, financieel gezien, rechtmatig is gehandeld door de gemeente. Een modelverklaring van de commissie BBV is als voorbeeld opgenomen in bijlage 2. De gemeenteraad bepaalt de grens waarboven het College afwijkingen of onzekerheden moet opnemen in de rechtmatigheidsverantwoording. Deze grens valt tussen de 0% en 3% van het lastentotaal inclusief dotaties aan reserves en voorzieningen. Het gaat hierbij om

afwijkingen in de vorm van posten die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen (fouten) en posten waarbij onduidelijkheid bestaat over de rechtmatigheid (onzekerheden). De keuze voor een bepaald percentage heeft gevolgen voor de hoeveelheid controlewerkzaamheden en de opname van gegevens in de verantwoording.

Het College van B&W stelt voor om 1% als tolerantiegrens voor fouten en onzekerheden te hanteren en maakt daarbij de volgende afwegingen:

- Aansluiten bij de tolerantiegrens voor fouten (1%) die tot dusverre door de gemeenteraad is bepaald in het controleprotocol voor accountantscontroles bij de gemeente;
- Verlagen van de tolerantiegrens voor onzekerheden van 3% naar 1% zodat aangesloten wordt bij de tolerantiegrens die de accountant hanteert voor de controle op getrouwheid. Dit is weliswaar zeer ambitieus, maar voorkomt extra werkzaamheden van de accountant en geeft uw Raad meer informatie over de onzekerheden in de jaarrekening.

Toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering

In de paragraaf bedrijfsvoering van het jaarverslag wordt een toelichting versterkt over de geconstateerde materiële afwijkingen. Dus naast de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening, neemt de gemeente ook een toelichting op in de paragraaf bedrijfsvoering. De commissie BBV zal in de kadernota rechtmatigheid een richting geven over het opstellen van deze toelichting. Op het moment van schrijven is deze toelichting nog niet verschenen (verwacht voorjaar 2021). Naast een toelichting op materiële afwijkingen kan de gemeenteraad jaarlijks aan het college aangeven dat zij nog andere onderwerpen toegelicht wil zien in de paragraaf. Er is geen limiet daarvoor vastgesteld, echter de controlekosten zullen toenemen indien meer onderwerpen worden gevraagd. Het college stelt voor om de volgende aspecten op te nemen in de toelichting in de verplichte paragraaf bedrijfsvoering:

- Als de som van afwijkingen boven de tolerantiegrens uitkomt, worden de grootste en/of meest relevante afwijkingen in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht, inclusief te nemen maatregelen om tot beheersing te komen.
- Het college stelt voor om naast de afwijkingen die boven de tolerantiegrens komen, ook afwijkingen die onder de 1% grens vallen, maar boven de € 100.000 uitkomen en/of politiek-bestuurlijk relevant zijn, toe te lichten in de paragraaf bedrijfsvoering.

Vervolgproces en implementatie

In bijlage 3 is een plan van aanpak op hoofdlijnen voor de implementatie opgenomen.

Beoogd resultaat

Waarborgen van het naleven van wet- en regelgeving door het (via een groeipad) verbeteren van de kwaliteit van de financiële bedrijfsvoering en het versterken van de controlerende rol van de raad. In de jaarrekening 2021 is een rechtmatigheidsverklaring van het College van B&W opgenomen. In de paragraaf bedrijfsvoering van het jaarverslag 2021 is een toelichting op materiële afwijkingen opgenomen. De extern accountant heeft de jaarrekening gecontroleerd op getrouwheid.

Argumenten

3.1 In te stemmen met het basis ambitieniveau: een financiële rechtmatigheidsverantwoording afgegeven door het College van B&W

Het College van B&W is vanaf boekjaar 2021 wettelijk verantwoordelijk voor het afgeven van een rechtmatigheidsverantwoording. Om tot een verantwoording over de rechtmatigheid te kunnen komen, moet de organisatie noodzakelijke interne controlewerkzaamheden verrichten om tot een deugdelijke grondslag voor het afgeven van een rechtmatigheidsverantwoording te komen. Gezien de omvang van de gemeente en de capaciteit van de ambtelijke organisatie is het basis ambitieniveau het hoogst haalbare. Door het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording door het College ontstaat er meer bewustwording van risico's in de organisatie, waardoor de IC-beheersmaatregelen versterkt worden.

4.1 In te stemmen met een verantwoordingsgrens voor fouten en onzekerheden van 1%

Het voorstel is te kiezen voor een grens van 1% van de totale lasten van de jaarrekening, inclusief dotaties aan reserves en voorzieningen. Vooral voor onzekerheden is een grens van 1% zeer ambitieus. Echter, de accountant hanteert voor zijn controle op getrouwheid ook een grens van 1%. Wanneer de gemeente een hoger verantwoordingspercentage zou kiezen, betekent dit dat de accountant meer controlewerkzaamheden moet verrichten om tot zijn oordeel te kunnen komen en een goedkeurende verklaring te kunnen krijgen.

5.1 In te stemmen met de wijze van toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering van het jaarverslag.

Naast de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening, moet ook verplicht in de paragraaf bedrijfsvoering van het jaarverslag een toelichting opgenomen worden over de geconstateerde materiële afwijkingen boven de verantwoordingsgrens. Daarnaast is het van belang afwijkingen te benoemen die politiek-bestuurlijk van belang zijn, zodat uw raad goed inzicht heeft in de rechtmatigheidsafwijkingen en de bijbehorende beheersmaatregelen voor de toekomst.

Kanttekeningen

2.1 Risico's moeten in beeld worden gebracht met behulp van de ambtelijke organisatie en bestuur, zodat tijdig beheersmaatregelen getroffen kunnen worden en de AO/IC ingericht kan worden op het vermijden van bekende risico's.

4.1 De verantwoordingsgrens van 1% voor fouten en onzekerheden is ambitieus. Dit betekent dat de borging van de interne controle goed geregeld moet zijn, als basis voor het afgeven van een rechtmatigheidsverantwoording door het college. Er ligt een behoorlijke taak voor een kleine organisatie als gemeente Waalre. De komende jaren worden dan ook gebruikt als groeipad.

5.1 Uw raad kan meerdere onderwerpen laten opnemen in de toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording in de paragraaf bedrijfsvoering. Het opnemen van meerdere onderwerpen zal de controlewerkzaamheden flink doen oplopen en veel tijd en inzet vragen van de ambtelijke organisatie. Het college stelt dan ook voor de toelichting te beperken tot hetgeen hierboven in de toelichting is benoemd.

Kosten en dekking

In de begroting 2021 en verder zijn geen budgetten of investeringen geraamd voor het invoeren van de rechtmatigheidsverantwoording. Dit betekent dat de invoering uit bestaande budgetten en met het huidige ambtenarenapparaat wordt uitgevoerd.

Duurzaamheid

Gemeente Waalre verricht haar werkzaamheden voor de rechtmatigheidsverantwoording volledig digitaal. De dossiervorming en afstemming met de accountant verloopt eveneens via een digitale werkwijze.

Burgerparticipatie

N.v.t.

Inclusieve samenleving

N.v.t.

Communicatie

De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording betreft een intern proces. De uitkomst van het proces wordt gedeeld in de jaarrekening en het jaarverslag van de gemeente.

Vervolprocedure en planning

In bijlage 3 wordt de vervolprocedure met bijbehorende planning weergegeven.

Bijlagen onderdeel van het voorstel

Bijlage 1 Groeipad ambitieniveau gemeente Waalre

Bijlage 2 Model rechtmatigheidsverklaring commissie BBV

Bijlage 3 Plan van aanpak rechtmatigheidsverantwoording gemeente Waalre

Bijlagen ter informatie

N.v.t.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN WAALRE,

waarnemend gemeentesecretaris,

M.W. de Brouwer

waarnemend burgemeester,

dr. A.J.W. Boelhouwer